

AZ ANGYAL

1147 forró nyarán II. Konrád császár keresztesei ütközetbe bocsátkoztak az ikoniumi szultán seregével. A muzulmánok létszámukban jóval alulmúlták a keresztény csapatokat, ennek megfelelően azok hamarosan szétmorzszolták őket. Látnivaló volt, hogy a német vitézek egy-két órán belül megsemmisítik az ellenség maradékát is. Ekkor angyal jelent meg a kopár csatamező felett. A keresztések égi jelnek vélték s hangosan imádkoztak a Mindenhatóhoz. Az ütközet azonban váratlan fordulatot vett: a szultán csapatai megvadult ördöggént kaptak erőre, szembefordultak és a váratlanul odaérkező lovas segédcsapatokkal egyesülve felülkerekedtek támadóikon. A doryleanumi csata a keresztések súlyos vereségével végződött.

Az angyal második megjelenésére 1382-ben került sor, Flandriában. A lázadó Artevelde Fülöp joggal gondolhatta, hogy Roosebeke új fejezet lesz a felkelés diadalmenetének krónikájában. Nem így történt. VI. Károly vértesei már csaknem futásnak eredtek, amikor a mező felett föltűnt egy angyal. Fülöp katonái hangos szóval mondtak hálát Istennek a csodáért. Ekkor a királpártiak mintegy főnixként támadtak föl s egykettőre megfordították a csata sorsát. Artevelde maga is csaknem odaveszett; Együgyű Károly pedig oly fényes győzelmet aratott, hogy két lázadó város még aznap megadta magát.

1566 szeptemberének elejére Szigetvár magyar és horvát védői, Zrínyi Miklós várkapitány parancsnoksága alatt, többhetes ostromot követően a Belsővárban rekedtek. Élelmük és ivóvizük elfogyott, az ostromló török sereg pedig rájuk gyújtotta az erődítést. Látván a változtathatatlant, a kapitány parancsára nyolcadikán hajnalban kitörtek a várból. Amikor a hídon kizúdultak, angyal jelent meg fölöttük. A halálra szánt védők utolsó fohászt küldtek az Égbe, maga az ellenség pedig egy kis időre olyannyira meglepődött, hogy a keresztény vitézek még végső percekben is – mielőtt valamennyiüket levágták vagy agyonlőtték volna – jelentékeny pusztítást tettek soraikban. (Az angyal föltűnései közül ez az egyetlen, melynek irodalmi vonatkozása is van, jóllehet az ostromot eposzában megörökítő magyar költő „angyali legio”-ról ír.)

Braunschweigi Ferdinánd egyesült porosz-osztrák csapatai 1792. szeptember 20-án váratlanul támadást indítottak a valmy-i dombokon fölsora-

kozott franciák ellen. A Kellermann vezetése alatt álló – ugyancsak egyesített – francia sereg, létszámfölénye ellenére, hamarosan védekezésbe szorították vissza az ellenséget, amikor a csatamező felett angyal jelent meg. Ferdinánd – halk imát mormolva – biztosra vette csapatai győzelmét, ám a franciák hirtelen megkezdték a tüzérségi ellentámadást. Az ágyúk párbaja alig egy óra alatt Kellermann teljes győzelmét hozta, a porosz hadsereg pedig visszavonulásra kényszerült.

1904. január 27-én japán hajóhad – a Fekete Sárkány Társaság kitartó munkálkodása eredményeképp – hadiüzenet nélkül megtámadta a Sárga-tenger szívében, Port Arthurnál állomásozó orosz flottát. II. Miklós hajóhadát mégsem érte teljesen váratlanul a támadás. A nem messzi vizeken cirkáló naszádok és a parti ütegek hatalmas tüzérvél válaszoltak a japánoknak. A hajnalban kezdődött támadást a déli órákra úgyszólván megállították, amikor angyal jelent meg a kikötő felett. A cári matrózok tágra nyílt szemmel s összetett kézzel tekintettek a magasba. Megérkezett azonban a japán hajóhad utolsó rajvonala, mely csaknem teljesen megsemmisítette az orosz kikötőt. Az ottani cári hajók nagy része elsüllyedt.

Mindössze ennyi az, amit az angyal feltűnéséről tudunk. Abban, hogy híre nem hagyományozódott nemzedékről-nemzedékre, talán szerepe van annak, hogy csak minden második évszázadban jelent meg. A rejtélyt persze ez nem magyarázza.

Péterfi András

MESE A TERMÉKMENEDZSERRŐL, A BALATONRÓL ÉS A HŰSÉGRŐL

Amit most elmondok, gyerekek, réges régen történt, abban a sötét és romantikus világban, amikor az emberek még autón jártak, betegségeket kaptak el egymástól, országhatárokat képzeltek a bolygó felszínére és isteneik tiszteletére szürke, titokzatos panelházakat emeltek, melyek messzire látszó, csonka romjai ma is áhítatot ébresztenek bennünk. Álmodozó pillanatainkban mindnyájan vágyunk arra, bárcsak ebben hősie, veszélyekkel

teli korszakban születtünk volna. Bizony, sokan éltek át közülük első szerelmi kalandjaikat egy-egy mohos, emlékeket ébresztő, ódon hitelkártya-automata árnyékában a parkban, vagy egy bolondozásra csábító, régi mosóporreklám dallamára.

Élt egyszer ebben a titokzatos korszakban Budapesten egy fiatal, daliás termékmenedzser. Ma, amikor meteorviharok között éljük szürke életünket, és az ember ismerősei mintha mind sótlan bányamérnökök lennének a Neptunuszon vagy besavanyodott úrpilóták a Lant csillagkép valamelyik egykedvűen keringő kutatóbázisán, mellbevágó dolog a régi termékmenedzserek és biztosítási ügynökök lovagias kalandjairól és nemes ideáljairól hallani. Ki tudja, mennyi igaz a róluk terjengő történetekből...

Történt egyszer, hogy hősünk, ez a derék fiatalember, üdülni vitte szépséges szeretőjét a Balatonhoz. Ez akkoriban bevett szokás volt. A Balaton persze korántsem ugyanaz már, mint annak idején: régen nyoma sem volt a mesterségesen visszaállított hatalmas erdőségek csendjének, a vízimadarak tízezrei sem rebbentek fel akkoriban a tó tükréről a maguk kissé unalmas kiszámíthatóságával, ha az ökoturisták elsuhanó gravikopterei valami kis neszt keltettek. Nem, akkoriban pezsgett az élet: bájos kis vityillók nőttek ki a földből mindenütt, ahol a ravasz, kedélyes magyar fogadósok és vendég-lősök pénzt csalhattak ki bumfordi német vendégeikből: a mai sűrű tölgyesek helyén mindenfelé szőlőtőkék hosszú sorai húzódtak a hegyoldalakon, és elszánt, kemény emberek hiábavaló, gyönyörű hévvel termelték a bódító, illatos és örökké eladhatatlan magyar borokat. Ez a nép még tudott valamit, amit mi már elfelejtettünk.

A termékmenedzser imádta a Balatont. Gyermeki lélek volt. Emlékezett az egykori szülői nyaralóra, a nyírfák susogására az augusztusi szélben, a hosszú, esti sétákra a nagypapájával és az éjszakába nyúló horgászatokra a kihalt strandon, ahol soha nem fogott semmit. Jól emlékezett a Mandulavirág utcai kis ajándékboltban vásárolt olcsó, kék úszógumira, amivel kiskorában fürdött, a kerti asztalnál bekebelezett hatalmas adag kapros túrós csuszákra, reszelt sajttal és sült szalonnával, a parton vásárolt bélszínrolóra és krumplira, amit Márkával, Rónával vagy Gyönggyel öblített le a család az Autós Csárdában és emlékezett a balatonfüredi kertmozi feliratos olasz westernjeire. Élt még benne a hófehér kirándulóhajók, a Beloiannis, a Csobánc és a Zebegény meghitt dohogása, a kerti tűz felett sercegő rablólóhús illata és a közeli KISZ-tábor diszkójának távoli, bűnös, csábító hangjai az éjszakában. Nem felejtette még el, hogy a nagypapája, ez a komoly és rendíthetetlenül nyugodt úriember, milyen botrányt volt képes csapni, ha valami tapasztalatlan városi szél-

toló rossz szögben tartotta a parázshoz a pirítani való kenyeret, és így tanulta meg, hogy munka, házasság vagy háborúk dolgában az ember dönthet felületesen, de vannak az életben fajsúlyos, végzetes fontos dolgok, mint a pirítás, a szivarozás vagy vasárnapi ebéd, amelyekkel nem szabad hebehurgyán bánni.

De legjobban a hiányra, a sóvárgásra emlékezett a termékmenedzser, a vágyra, ami nyugtalanító dallamként kísérte végig a Balatonnál töltött végtelen nyarak földöntúli szépségét, a hiányra amit eleinte képtelen volt megmagyarázni, majd kamaszkora legizzóbb éveiben végül megértett: hogy mindezt meg kell osztania egy különleges nővel.

Soha, de soha nem ját még olyan nővel a Balatonnál, akit igazán szeretett. Őszi estéken színes hazugságokkal vette el félénk bölcsészlányok eszét a Margitszigeten, a pesti mozik és apró albérleti szobák jótékony sötétje elhozta számára mindazt a borzongást és kéjt, amire vágyott: de a Balaton valahogy kimaradt mindebből. Még a legteljesebb ember életében is maradnak ilyen különös tartozások: egy kávéház, ahová mindig szeretünk volna beülni, egy műholdas személykövető, amit örökké meg akartunk venni a kislányunknak, egy régi barát, akit mindig is fel akartunk hívni, egy üstökös csóvájában töltendő hétvége, amelyre oly régóta szeretünk volna befizetni a családukat – de valahogy soha nem volt rá alkalom. Ilyesmi volt a nők és a Balaton – az élet két zamatos gyümölcse – összeházasítása derék termékmenedzserünk életében: és egy napon, amikor már majdnem harmincéves volt, az élet végre elhozta számára ezt a kalandot is.

A karcsú, gyönyörű lányra pillantott maga mellett, akit néhány hónapja ismert. Biztos kézzel vezette az autót a délelőtti napfényben fürdő, jegenyefák szegélyezte úton: a rádióból a véres fényben ragyogó huszadik század legédesebb melódiái szóltak.

Hősünk minden idegszálában érette a beteljesülést, amikor elfordította a kulcsot a kertkapu rozsdás zárjában, és bevezette a szeretett lényt letűnt évei varázsos világába. Sorra megmutatott a mosolygó lánynak mindent: a gaz felverte virágágyásokat, a terasz megsüllyedt csempéit, ahol egykor játék katonáit rakosgatta.

És a lány csak mosolygott, türelmesen. A termékmenedzser örömmel látta ezt, de idővel elbizonytalanodott kissé. Miért türelmesen mosolyog? Miért nem lelkesen, meghatottan vagy vágyakozóan? Ejnye, érzékeny vagy, korholta magát szelíden.

– Ez itt a tűzrakó hely. Este majd süthetünk szalonnát. Kiskoromban esténként...

– Nem szeretem a szalonnát. Hizlal – mondta a lány.

– Hát... Jó akkor majd én sütöm, és beszélgetünk.

– Esetleg elmehetnénk diszkóba – javasolta a szeretett lény.

Termékmenedzserünket megcsapta a közeli diszkó romlott, rejtélyes ritmusainak emléke, és a bizonyosság, hogy ő semmi pénzért nem ment volna közelebb eme ritmusokhoz kétszáz méternél. Ideje kipróbálni, győzködte magát, aztán beleegyezett az új programba.

A délután pontosan úgy látszott telni, ahogyan a termékmenedzser azt elképzelte: könnyű fehérbort ittak, aztán hősünk roskatag nyugágyba telepedett, hogy újságot olvasson, miközben választotta a lábkörmét festegette.

A csend és a nyugalom olyasmi volt, amivel termékmenedzserünk nem tudott betelni. Bármilyen furcsa is ma már elképzelésünk, abban a korszakban nagy hiány volt nyugalomból. Minden jel arra mutat, hogy az állandó cselekvés és válság izgalmas világát, amelyen mi a holomozikban olyan jól szórakozunk, a korabeli emberek elég rosszul viselték. Akkoriban senki sem próbálta eseménytelen életét stresszterápiával színezní, a mai munkaklubok és konfliktustáborok még nem is léteztek. A korszak mindezt ingyen és bérmentve szolgáltatatta az emberiségnek, mégpedig – azt mondják – kissé fölös mértékben. Így hát a szellős terasz, a nyírfalombok zúgása és a rigófütty gyógyírként hatott a termékmenedzser megfáradt lelkére.

– Unatkozom – mondta egyszerre a lány, és toppantott.

– Ezt hogy érted? – kérdezte döbbenten a termékmenedzser.

– Hogy értem? Hát, nem történik semmi – mondta a lány, és az ujjaival dobolt az asztalon.

– Édesem, ezért vagyunk itt – védekezett meghökkenve hősünk. – Most van időnk magunkba nézni. Együtt vagyunk, csendesen...

– Mi a бүdös lótúrót nézegessek magamban? Hogy korog-e a gyomrom, vagy mit? Menjünk már ki a strandra! – csattant fel a szeretett lény.

– Inkább este, ha nem baj – suttogta óvatosan a termékmenedzser.

– Akkor már nincs kint senki.

– Az a jó. Nyugodtan sétálhatunk.

– Nyulam-bulam, mit mászkáljak a sötétben? Napozni akarok, meg nézegetni a boltokat. Tényleg kínozni akarsz? Na, menjünk a strandra!

Mit volt mit tenni, a termékmenedzser felkelt a nyugágyból, összedelődzködött, aztán elindultak. Nem is volt rossz a strandon, és később a gyorsbüfében meg a butikokban sem, és a régi társak között az a néhány apró veszekedés is érthető, ami aznap még lejajlott köztük. De

azért a termékmenedzsernek hiányzott valami. Akárhogy igyekezett, nem érezte azt a borzongató harmóniát, amire számított. Nem érezte megismerhetetlenül édesnek a lány érintését, nem érezte a rokon lelkek mágikus erejű összekapcsolódását a csillagfényes, madárdalos estében. Az igazat megvallva nem is látta a csillagfényt a cukrászda lila UV-lámpáitól, és nem hallotta a madárdalt a diszkó hangorkánjától. Kicsit csalódott volt. Végül este fél tíz körül a termékmenedzser kézen fogta szíve választottját, és kivezette a diszkó elé.

– Édesem – kezdte lovagiasan –, ez így rossz nekem egy kicsit. Menjünk sétálni, beszéljessünk, legyünk kettesben...

A lány csípőre tette a kezét, és lefelé bámult, ami mély megbántottságát volt hivatott kifejezni.

– Jaj, olyan jellemző rád, hogy egyből keresztbe teszel, ha egyszer jól érzem magam. Már kezdem bánni, hogy eljöttem. Ne haragudj, de unom magam veled, olyan sóatlan vagy! Nekem izgalomra van szükségem, nem arra, hogy eltemessél vidéken!

– De hát csak fél napja...

– És még közbe is vágsz! Nem is figyelsz. Csak tudnám, miért nem vagy hűséges a szerelmünkhöz. Neked mindig el kell bambulnod valamerre?

Nem vagyok hűséges...? A termékmenedzser összetörve állt a színesen villogó fények között. Már értette. Nem sikerülhet, gondolta szomorúan. Tudta már, amit egyszer mindnyájan megtudunk: hogy majdnem mindent megoszthatunk másokkal, csak azt nem, ami a legfontosabb nekünk.

Összevesztek, a lány hisztériázott, és a másnap reggeli vonattal visszautazott Budapestre. Az ifjú termékmenedzser pedig hosszan és szomorúan nézett a vonat után, úgy, ahogyan annyi minden után nézett már életében. Később hazament az üres nyaralóba, és fel-alá járkált az apró szobákban, nyugtalanul, kétségbeesve. Végiggondolta, mennyit harcolt és dolgozott a lány szeretetéért – és most mindez elszállt. És egyáltalán, gondolta zaklatottan, hogyhogy nekem harcolni kell valakinek a szeretetéért?

Így telt a nap, a legszomorúbb nap, amit a termékmenedzser a Balatonnál töltött életében. De estefelé, amikor már hosszabbodtak az árnyékok, kiült a kertbe, az öreg, beteg sárgabarackfa tövébe, végigsimított a tűzrakó hely törött tégláin, és nekifogott, hogy egy kis szalonnát pirítson magának. Amikor pedig leszállt az éj, bezárta a nyikorgó kertkaput maga mögött, és horgászbotjával a kezében kísértelt a partra. Az éjszaka jó szagú volt, mint régen, és ő éppúgy nem fogott egyetlen halat sem, mint annak idején. Csendesen ült a holdfényben, hallgatta, ahogy a tóba vezető vaslépcsőket

halk loccsanásokkal, gyengéden nyaldossák a hullámok, figyelte a sötéten fodrozódó víztükröt, és hallgatta a kabócák bódult, szerelmes énekét. Aztán egyszerre visszatért a jól ismert sóvárgás, és a termékmenedzser félig elfedett női arcokat vélt látni a lassan hullámozó nádas felett. Akkor elégedetten elmosolyodott. „Hűség” – gondolta és cigarettára – tudjátok-e még, mi az gyerekek? – cigarettára gyújtott.

És vajon mi is az igazi hűség, Gondolkozzatok ezen. Holnap az Internet-lovagokról mesélek. Hohó, kapcsoljatok ki, mielőtt aludni mentek.

Szombathy Viktor. Rimaszombat, 1925. aug. 31.